

כמה יהא בין סוכה לסוכה

מלאכי מחפוד

- א. פתיחה
- ב. הצגת הסוגיה
- ג. הצעה לביאור המחלוקת
- ד. סיכום

א. פתיחה

במסכתנו מופיעות סוגיות רבות על דברים שונים שפוסלים את הסוכה: סכך המקבל טומאה או מחובר לקרקע, תעשה ולא מן העשוי, סוכה בלי דפנות, גודל לא נכון של סוכה. אחד הפסולים המעניינים הוא הפסול של 'סוכה תחת הסוכה'.

פסול זה מופיע בדברי המשנה:

[...] סוכה על גבי סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה רבי יהודה אומר אם אין דיוורין בעליונה התחתונה כשרה.

(משנה סוכה א, ב)

בהמשך הגמרא שם מסבירה שדין זה נלמד מהמילה "סכת". מכך שהיא כתובה בכתיב חסר מוכח שצריך דווקא סוכה אחת ולא שתיים, שכן אם התורה הייתה כותבת בכתיב מלא 'סוכות' היינו מבינים שאפילו כמה סוכות זו על גב זו כשרות.

הנקודה המעניינת בפסול זה היא שבפועל כל סוכה בפני עצמה כשרה, אבל ברגע שמצרפים את שתי הסוכות הכשרות פתאום הסוכה התחתונה נפסלת. אם כן, צריך לנסות ולעמוד על עניין הפסול הזה ומשמעותו.

נתמקד בעיקר בניחוח הסוגיות, ונציע אפשרות להעמדת דברי האמוראים על פי דברי הירושלמי. לא נרחיב במאמר בביאור שיטות רבותינו הראשונים, והקורא חרוץ ישלים.

ב. הצגת הסוגיה

האמוראים נחלקו בשיעור המרחק בין הסככים שבו הסוכה העליונה פוסלת את הסוכה התחתונה:

כמה יהא בין סוכה לסוכה ותהא תחתונה פסולה? אמר רב הונא: טפח, שכן מצינו באהלי טומאה טפח. דתנן טפח על טפח ברום טפח מביא את הטומאה, וחוצץ בפני הטומאה. אבל פחות מרום טפח – לא מביא ולא חוצץ. ורב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי: ארבעה, שלא מצינו מקום חשוב פחות מארבעה,

ושמואל אמר: עשרה. מאי טעמא דשמואל – כהכשרה כך פסולה; מה הכשרה בעשרה, אף פסולה בעשרה.

(סוכה י, א)

בגמרא יש שלוש שיטות למרחק שבין הסככים:

1. רב הונא: טפח – הגובה המינימלי של אוהל.
2. רב חסדא ורבה בר רב הונא: ארבעה טפחים – השיעור המינימלי של מקום חשוב.
3. שמואל: עשרה טפחים – גודל סוכה מינימלית.

כדי לבאר את מחלוקת האמוראים הזו, נבחן עוד שלש סוגיות, שגם בהן מופיעה הגדרה מינימלית לגובה סוכה שלא לצורך הכשרה של הסוכה. ונברר את הקשר בין מחלוקת האמוראים אצלנו לבין הסוגיות הללו.

ב.1. החוטט בגדיש

בהמשך הפרק (טז, א) הגמרא דנה במקרה של 'החוטט בגדיש'. מדובר באדם שיש לו גדיש של תבואה ומפנה את חלקו הפנימי. כך נוצר חלל המסוכך על ידי חלקו החיצוני של הגדיש. הגמרא מבארת שפעולה כזו פסולה מדין 'תעשה ולא מן העשוי' – על האדם לבנות את הסוכה בעצמו ולא שתעשה מאליה. כאשר האדם רק מפנה את החלל אין כאן יצירה של הסוכה ולפיכך הסוכה פסולה.

לאחר מכן הגמרא מביאה את דעת רב הונא, שאומר שהפסול של חטיטה בגדיש הוא דווקא אם הגדיש היה מלא לגמרי. אבל אם היה בתוכו מלכתחילה "חלל טפח במשך שבעה [טפחים – מ"מ] – הרי זה סוכה". כיוון שהיה חלל טפח משעה שהגדיש נערם זה נחשב שהייתה שם סוכה מתלכתחילה, ולכן אין פסול של תעשה ולא מן העשוי.

כלומר, כדי להימלט מהפסול של תעשה ולא מן העשוי, אין צורך לגמור את כל הסוכה, ומספיק שאת חלקה (גובה טפח) האדם יעשה בעצמו, אפילו אם השאר יהיה "מן העשוי".

בסוגיה זו עולה רק שיעור טפח, כמגדיר לסוכה מינימלית. יש לתת את הדעת על כך שבעל המימרא כאן הוא רב הונא – הסובר שאף בסוכה תחת סוכה השיעור לפסול הוא טפח. נניח כרגע לנקודה זו, ונשוב אליה לאחר שנבחן את שתי הסוגיות האחרות.

ב.2. נויי סוכה

הגמרא (י, ב) דנה באדם שתולה קישוטים, שעשויים מחומרים שאינם כשרים לשמש כסכך, בסוכתו. באופן עקרוני כל דבר שתלוי בסוכה "ממעט" את גובהה, כך שאם הקישוט תלוי בגובה נמוך מגובה הסוכה המינימלית (כלומר, עשרה טפחים) הסוכה תהיה פסולה. אלא

שאומרת הגמרא שכאשר המרחק בין הקישוטים לבין הסכך לא עולה על שיעור מסוים, הישיבה תחת הקישוט תהיה כשרה, למרות שהגובה האובייקטיבי בעיית.

הגמרא מנסה לברר את המרחק המקסימלי ומביאה מחלוקת אמוראים: **רב חסדא ורבה בר רב הונא** פוסלים במקרה שבו יש מרחק של **ארבעה טפחים** בין הקישוט אל הסכך, ואילו רב נחמן מכשיר.

בסוגיה זו השיעור היחיד שעולה הוא ארבעה טפחים, ואף בסוגיה זו, באופן פלאי – הוא מוצע על ידי אותם אמוראים הסוברים ששיעור זה הוא הפוסל גם בסוגיית סוכה שתחת סוכה. נשלים את התמונה בסוגיה אחת נוספת, ולאחר מכן נפנה לנתח את הקשרים בין הסוגיות.

ב.3. הישן תחת המיטה

במשנה בתחילת פרק שני (כ, ב) מובאת מחלוקת תנאים בעניין הישן תחת המיטה בסוכה. לשיטת תנא קמא אדם זה לא יצא ידי חובתו משום שהמיטה היא אוהל, וכך יוצא שהאדם נמצא באוהל המיטה ולא בסוכה. לעומת זאת, רבי יהודה חולק ומכשיר, משום שהוא סובר ש'לא אתי אוהל עראי ומבטל אוהל קבע', כלומר על אף שהאדם נמצא תחת המיטה הוא עדיין נחשב תחת הסוכה – מכיוון שהמיטה אינה מבנה של קבע היכול לחצוץ. על דברי תנא קמא שואלת הגמרא, שהרי אין עשרה טפחים בגובה המיטה ואם כן המיטה אינה אוהל, ומתרצת על פי דברי **שמואל** המעמיד את דברי המשנה במקרה בו יש **עשרה טפחים**.

כמו כן, בעניין הישן תחת הכילה (י, ב), הגמרא מביאה את דברי רב יהודה בשם **שמואל**, שאפשר לישון עם כילה¹, אפילו כאשר יש לה גג, כל עוד היא לא בגובה של **עשרה טפחים**. בעמוד הבא יש מימרה נוספת, גם היא בשם שמואל, שאומרת שאפשר לישון בכילת חתנים, כיוון שאין לה גג, אפילו אם היא גבוהה מעשרה טפחים. גם בסוגיה זו, כמו בסוגיות הקודמות, מוזכר רק אחד מהשיעורים – עשרה טפחים. גם בסוגיה זו האמורא המזכיר שיעור זה הוא שמואל, האמורא הסובר כך גם בסוגיית סוכה שתחת סוכה.

ב.4. הסברי הראשונים ליחס בין הסוגיות

מחלוקת האמוראים נראית כמחלוקת בסיסית בשיעור סוכה, כך שיש בשאלה זו שלוש שיטות של האמוראים. בסוגיות האחרות מוזכר שיעור אחד בפי אחד מהאמוראים, וכל אמורא עקבי עם השיעור אותו סבר בסוגיית סוכה שתחת הסוכה. אם נסביר כך, ההשלכה תהיה שכל אחת מהסוגיות שהזכרנו – חוטט בגדיש, נויי סוכה והישן תחת המיטה – היא

1. כילה היא מעין כיסוי למיטה שאדם מוסיף מצד הצניעות או מצד מיני יתושים. המקרה הזה דומה למקרה של "הישן תחת המיטה".

לפי שיטת האמורא המוזכר בה, אך שאר האמוראים יחלקו על השיעור המוזכר. לפי זה, לא ניתן לפסוק את שלושת הסוגיות כפשוטן.

הרמב"ם (ה, כב) פסק כשמואל במחלוקת על סוכה שתחת הסוכה, ופוסל את הסוכה התחתונה רק כאשר העליונה בגובה עשרה טפחים. בשלושת הסוגיות האחרות הוא פוסק כשאר השיטות: בגדיש – טפח (ה, ט); בנויי סוכה – ארבעה (ה, יח); ובישן תחת המיטה ותחת הכילה – עשרה (ה, כג). כלומר, הרמב"ם תפס שאין כל סתירה בפסיקת שלושת הסוגיות. האמוראים מודים זה לזה לגבי השיעורים בסוגיות הנוספות, ומחלוקתם מצומצמת רק להגדרת הפסול של סוכה שתחת הסוכה.

בעל המאור (ה, א-ב) ניצב מצידו השני של המתרס, וסובר שיש השלכה ישירה בין דעות האמוראים בסוגיות השונות. הוא פוסק כרב חסדא ורבה בר רב הונא בסוגיית נויי סוכה, שמרחק ארבעה טפחים פוסל, ולכן פוסק שהגובה המינימלי הפוסל בסוכה תחת הסוכה הוא ארבעה טפחים, כשיטתם².

המוטיבציה של כל אחת מהשיטות ברורה למדי. הרמב"ם מצמצם את המחלוקת, וסובר שהיא נקודתית, רק בנוגע לסוכה שתחת הסוכה, בה היא מפורשת. לעומת זאת, לשיטת בעל המאור המחלוקת מתפרסת על פני מספר סוגיות. מצד שני, לשיטת בעל המאור ה"מערכת" היא מערכת אחת עם כלל אחד ברור, שהאמוראים חלקו לגביו. לעומת זאת, המערכת שהרמב"ם הרכיב בנויה מארבע סוגיות שונות, וכללים נפרדים ומסורבלים.

ג. הצעה לביאור המחלוקת

נבקש לבאר את מחלוקת האמוראים בסוגיית סוכה שתחת הסוכה, ולאור סברותיהם נעסוק ביחס לשאר הסוגיות.

לצורך כך נקדים את דברי הירושלמי:

גמ' שני סכין זה על גבי זה, העליון חמתו מרובה מצילתו, התחתון אין חמתו מרובה מצילתו, ע"י זה וע"י זה צילתן מרובה מחמתן. כמה יהא ביניהן ויצטרפו? תרין אמורין: חד אמר עשרה, וחורנה אמר ארבעה. מתיב מ"ד עשרה למאן דאמר ארבעה משום אהל מצאנו אוהל שהוא טפח.

(ירושלמי סוכה א, ג)

הירושלמי דן ביחס בין הסוכה העליונה לבין התחתונה, ושואל מה המרחק בין הסוכות כדי "שיצטרפו". השאלה הזו שונה מהשאלה שראינו בבבלי. בעוד בבבלי השאלה הייתה

2. תוספות (טז, א ד"ה אבל; כ, ב ד"ה הישן) מסתפקים האם המחלוקת קשורה זו לזו, והאמוראים חולקים זה על זה (כשיטת בעל המאור), ומציעים שיש סברות לחלק בין הסוגיות, ושהאמוראים יודו זה לזה (בדומה לפסק הרמב"ם).

מתי הסוכה העליונה פוסלת את הסוכה התחתונה, בירושלמי השאלה היא מתי אפשר להכשיר את הסוכה התחתונה באמצעות צירוף שני הסככים. אמנם כאן מדובר על צירוף של הסככים כדי ליצור צל להכשיר את הסוכה, אבל הסוגיה הזו מובאת מיד לאחר המשנה של סוכה תחת הסוכה, לכן ההבנה הפשוטה היא שכל זמן שהסככים לא מצטרפים יהיה שייך פסול של סוכה תחת סוכה ולהיפך³.

בכל אופן, הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בנוגע למרחק המקסימלי שמאפשר לצרף את הסככים: לדעת אמורא אחד עשרה טפחים ואילו לדעת השני ארבעה טפחים. הירושלמי מקשה על הסובר שהמרחק הנדרש הוא ארבעה טפחים, שאם מה שלדעתו מגדיר את המרחק הוא שיעור אוהל, גם טפח אחד אמור להועיל, כי גם הוא נחשב אוהל!

יש לשים לב שהירושלמי לא מקשה על הסובר עשרה, מדוע לא יועיל טפח אחד. כלומר, לפי הירושלמי ברור שישנו הבדל עקרוני בין השיעור של עשרה טפחים, לבין השיעור של טפח או של ארבעה טפחים. כלומר, יש מחלוקת עקרונית אחת, מה הקריטריון שפוסל סוכה שתחת הסוכה, ובתוך אחת ההבנות יש שני תתי-אפשרויות מהו השיעור מדויק.

לביאור המחלוקת העקרונית, אפשר להציע שצד אחד סובר שהמקרה היחיד הפסול הוא דווקא כשיש 'סוכה תחת סוכה' בדווקא, חלל סוכה שנמצא תחת חלל סוכה אחר. ואילו לשיטה השנייה אין צורך בכך. הפסול אינו 'סוכה תחת סוכה' אלא 'סכך מעל סכך', וכאשר שני הסככים נחשבים נפרדים ולא מצטרפים, יש פסול שנקרא סוכה תחת סוכה⁴.

לפי השיטה הראשונה השיעור הפוסל הוא של חלל הראוי לשם סוכה ואילו על פי השיטה השנייה השיעור הוא של מרווח היוצר הפרדה בין שני הסככים⁵.

נראה שמחלוקת זו משליכה גם על הבנת עצם הפסול של סוכה שתחת הסוכה. לדעת שמואל פסול סוכה שתחת הסוכה הוא כאשר ישנן שתי סוכות זו על גבי זו. אולם לחולקים עליו פסול סוכה שתחת הסוכה הוא בעצם פסול 'סוכה בתוך סוכה'. לדעת המחזיקים בשיטה זו, על האדם לשבת בסוכה אחת בלבד, ולא בשתי סוכות שונות. כאשר יש לסוכה

3. כך נראה לי, אמנם הרידב"ז (ד"ה שני סכין) והפני משה (שם), וכן הרב בצלאל דניאל חולקים על הקריאה הזו בדברי הירושלמי. קרבן העדה (ד"ה כמה יהא) מביא שתי אפשרויות לקריאת הירושלמי: כהצעתנו בגוף הטקסט, ואת דעת החולקים.

4. אצל חלק מהראשונים (למשל רש"י ט, ב ד"ה התחתונה) ניתן למצוא את הפסול הזה בלשון 'שני סככים'.

5. נקודה מעניינת בהקשר הזה היא דעות החולקים. בצד האחד יש לנו את שיטת שמואל, ובצד השני יש את רב הונא, רב חסדא ורבה בר רב הונא. רבה בנו של רב הונא, וכן רב חסדא הם תלמידיו של רב הונא.

שני סככים, יוצא שהאדם היושב בצל שניהם, יושב למעשה בשתי סוכות, הסוכה עד לסכך התחתון, והסוכה שמהקרקע ועד הסכך העליון.⁶

ג.1. אין דיורין

נראה ביטוי נוסף לשתי ההבנות הללו בסוגיית 'דיורין'.

בהמשך המשנה העוסקת בפסול סוכה שתחת הסוכה גם מביאה מחלוקת תנאים:

[...] רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה.

(משנה סוכה א, ב)

רבי יהודה סובר שהתנאי כדי לפסול סוכה משום סוכה שתחת הסוכה הוא שיהיו דיורין בעליונה, לעומת תנא קמא שלא אמר דבר בעניין.

על פי ההבנה הפשוטה של הגמרא (י, א) הכוונה ב"דיורין" היא 'ראויה לדירה'. הדרישה שהגמרא מבינה כדי שמקום יהיה ראוי לדירה היא שיהיה בגובה עשרה טפחים. לכן הגמרא מקשה על שיטת שמואל, שהרי לפי שיטת שמואל כולם מסכימים שכאשר אין גובה עשרה, אין פסול של סוכה שתחת הסוכה, ומביאה תירוץ של רב דימי בשם חכמי ארץ ישראל, שמדובר על "ראוי לקבל כרים וכסתות", אך לפי כולם יש צורך שתהיה בגובה עשרה טפחים.

ממשיכה הגמרא להקשות, והרי אם אין הסוכה העליונה ראויה לקבל אפילו כרים וכסתות, איך ייתכן שלשיטת תנא קמא לפי שמואל הסוכה התחתונה תהיה פסולה? בעקבות כך, מצמצמת הגמרא את המחלוקת עוד יותר, ומעמידה את מחלוקת התנאים במקרה ש"ראויה לקבל בשעת הדחק".

על פי שני ההסברים שהצענו, מהלך הגמרא מובן מאוד. לשיטת שמואל פסול סוכה שתחת הסוכה הוא פסול שדורש שתהיה סוכה כשרה מעל הסוכה שנפסלת, ולכן כל עוד החלל העליון לא מסוגל לתפקד בתור סוכה הוא לא פוסל. ואכן, ניתן ממהלך הגמרא לראות שהקושיה מוסבת סביב שיטתו של שמואל.

לשיטה השנייה אין כלל צורך בתנאי שהסוכה העליונה תוכל לקבל כרים וכסתות. כיוון שהם מעולם לא דרשו שהסוכה ה"עליונה" תהיה סוכה כשרה, שמסוגלת לשמש כסוכה, גם אם אין ביכולתה לקבל כרים וכסתות הסוכה התחתונה נפסלת. לפי שיטתם יוצא שלרבי יהודה יש גדר קצת שונה לפסול של סוכה שתחת הסוכה, ואולי לשיטתם רבי יהודה אכן סובר שהפסול הוא סוכה תחת סוכה ולא שני סככים. נראה את ההצעה הזו בפירוט.

6. אמנם לשתי הסוכות הללו יש את אותן הדפנות, אך כיוון שאלו סככים שונים, אנו יכולים לראות כאן שתי סוכות.

בתחילת פרק שני, מביאה המשנה מחלוקת בין רבי יהודה ותנא קמא בעניין "הישן תחת המיטה", שלפי ת"ק פסול ולפי רבי יהודה כשר.

הירושלמי קישר בין סוגיית ישן תחת המיטה לבין פסול סוכה שתחת הסוכה:

[...] סבר רבי יודה הישן תחת המטה כישן תחת הסוכה. כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה דתנינן תמן ר' יודא אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה הא אם יש דיורין בעליונה התחתונה פסולה. אמר רבי יוסה תמן יש שם חלל אחר ברם הכא אין כאן חלל אחר.

(ירושלמי סוכה ב, א)

הירושלמי מסביר שהטעם לדברי רבי יהודה שמתיר לישון מתחת למיטה הוא שכאשר אדם ישן מתחת למיטה זה עדיין נחשב כאילו הוא ישן גם בסוכה. כלומר, אין בעיה בכך שהאדם ישן בתוך שתי סוכות, כי זה עדיין נחשב שהוא ישן בסוכה החיצונית, הכשרה. חכמים חולקים על כך.

הירושלמי מקשה על כך, כיצד לפי רבי יהודה יש מצב של סוכה תחת הסוכה שפסול? והרי לפי שיטתו, במקרה זה מי שיושב בסוכה התחתונה נחשב כאילו הוא יושב גם בסוכה הגדולה, הכשרה. על זה עונה הירושלמי שיש כאן "חלל אחר". כלומר, במקרה של סוכה תחת הסוכה רבי יהודה פוסל כי יש חלל אחר.

ההסבר הזה ממש תואם להסבר של סוכה תחת הסוכה, ולא סוכה בתוך סוכה. לפי רבי יהודה אין שום בעיה במקרה של סוכה בתוך סוכה, אפילו אם הסוכה הפנימית הייתה נחשבת פסולה, כיוון שהיא לא מבטלת את ישיבתו בחיצונית.

נקודה זו מבררת הבנה משמעותית בשיטה הזו, לפיה אי אפשר להבין את הפסול כסוכה בתוך סוכה, כי כאשר כך המצב האדם נחשב יושב גם בסוכה החיצונית ואין שום פסול, ולכן אין ברירה אלא להסביר את הפסול כמשמעו, כסוכה תחת הסוכה.⁷

ג.2. היחס בין הסוגיות

אחרי שהצענו את דברינו במחלוקת האמוראים, נשוב לבאר את היחס בין הסוגיות.

ניתן לראות בפשטות ששיטת שמואל נפרדת מהשיטות של רב הונא ורב חסדא, אלא חולקים האם שיעור הפסול הוא שיעור הגדרת סוכה, או שיעור חלל. לכן, אין סיבה

7. אם עורכים השוואות בין ניסוחי השאלות של הבבלי לעומת הירושלמי וסדר הדברים והתירושים, דומני שאפשר להגיע להבנה שהבבלי נטה לתפיסה של סוכה תחת סוכה, ואילו הירושלמי נטה לסוכה בתוך סוכה. אבל אין כאן מקום להאריך.

ששיטת שמואל תופיע בסוגיות האחרות (נויי סוכה והחוטט בגדיש), שבהן המבוקש אינו הגדרת סוכה, אלא הגדרת חלל.

אם כן, כל שנשאר לברר הוא מה סובר רב הונא בחוטט בגדיש ורב חסדא בנויי סוכה. לכאורה היה עליהם לחלוק גם בסוגיות אלו – שהרי נחלקו בהגדרת חלל. ואכן התוספות (טז, א ד"ה אבל) מציעים הבנה כזו.

נרצה להציע אפשרות אחרת לביאור מחלוקתם, לפיה הם חלקו רק בנוגע לפסול של סוכה שתחת הסוכה, לאור דברי רבנו פרץ בתוספותיו (י, א ד"ה פירס עליה סדין מפני החמה). רבנו פרץ כתב שהסיבה שעושים קישוטים לסוכה היא "זה - לי ואנוהו", כלומר, הם צורך המצווה ולא צורך האדם. לכן, הקישוטים נחשבים ממש כמו חלק מהסוכה. בכל זאת, הדין הוא שבמרחק של יותר מארבעה טפחים הקישוטים כבר 'מפריעים' לסוכה, ולא נחשבים חלק ממנה. יוצא מאן, שתחום ארבעה טפחים הוא תחום שכל עוד הנוי נמצא בתוכו, הוא קרוב מספיק לסכך כדי להיחשב כחלק ממנו ומהסוכה כולה, אך יותר מכך לא.

על פי זה אפשר לנסות להציע ביאור למחלוקת בין טפח לארבעה טפחים.

מנויי סוכה אנו רואים שמרחק של יותר מארבעה טפחים מונע התבטלות וגורם לשני הדברים לעמוד כל אחד לעצמו. לעומת זאת, בהסבר טעם מרחק טפח ראינו שהוא 'החלל המינימלי', כלומר, פחות מטפח נחשב מחובר לגמרי, כי בעצם אין שם חלל. על טווח הביניים יש מקום להסתפק ויהיה תלוי במצב המדובר. על פי מה שראינו בנויי סוכה, אפשר לומר שכאשר שני הדברים "עומדים להתחבר" ומרכיבים דבר אחד, צריך מרחק גדול כדי למנוע את ההתבטלות של המרחב ביניהם, אבל כאשר שני דברים לא עומדים כיחידה אחת אלא נפרדים בהגדרתם, אפשר שגם טפח אחד בלבד יספיק כדי להוציא לפועל את ההפרדה.

לכן, במקרה של נויי סוכה, שבהגדרתם הם חלק מהסוכה, יהיה צריך מרחק של ארבעה כדי לפסול, ואילו בגדיש יש צורך דווקא ביצירת חלל ביניהם, שיפריד בין הרצפה לתקרה, ולכן יספיק טפח אחד בלבד כדי להגדיר הפרדה.

במחלוקתם הפרטית של רב הונא ורב חסדא, עיקר המחלוקת היה בדיוק סביב זה, האם שני סככים שנמצאים זה מעל זה עומדים ומיועדים להתבטל זה אל זה, ולכן צריך לפחות ארבעה טפחים כדי לחצוץ ולהגדיר אותם כסככים נפרדים או שמא הם בהגדרה עומדים בנפרד ולכן יספיק טפח אחד כדי להוציא לפועל את ההפרדה.

לפי הבנה זו כל הסוגיות עומדות במקומן, כל אמורא על פי שיטתו וכל מחלוקת במקומה.

ד. סיכום

במקרה של סוכה תחת סוכה יש שלוש שיטות אמוראים באיזו גובה תהיה הסוכה העליונה כך שהסוכה התחתונה תיפסל: לדעת רב הונא טפת, לדעת רב חסדא ורבה בר רב הונא ארבעה טפחים ולדעת שמואל עשרה טפחים. שיעורים אלו נאמרות בפי אותם אמוראים בסוגיות נוספות. הראשונים נחלקו האם מדובר במחלוקת רחבה הנפרסת על פני כמה סוגיות ומשפיעה על פסיקת ההלכה בהן (שיטת בעל המאור), או שהמחלוקת נקודתית, ויש סברה לחלק (שיטת הרמב"ם).

על פי דברי הירושלמי הצענו שישנה מחלוקת עקרונית בעניין פסול סוכה תחת הסוכה, שני צדדי המחלוקת הם:

1. "סוכה תחת סוכה"

2. "סוכה בתוך סוכה", המנוסח גם כפסול "שני סככים".

לדעת שמואל הפסול הוא "סוכה תחת סוכה", ולכן שיעור הפסול לדעתו הוא שיעור גובהה של סוכה כשרה, בעוד לדעת האמוראים האחרים הפסול הוא "סוכה בתוך סוכה". לאור מחלוקת האמוראים הצענו לבאר את מחלוקת ר' יהודה וחכמים, שלדעת שמואל לשיטת כל התנאים נדרש שהסוכה העליונה תהיה ראויה לדירה, בעוד לדעת האמוראים האחרים הדגים בפסול סוכה שתחת הסוכה זוהי סברת ר' יהודה בלבד, אך חכמים חולקים עליו.

בדעת הסוברים שהפסול הוא "סוכה בתוך סוכה" הצענו שישנה מחלוקת האם שני הסככים עומדים להיות מבוטלים זה בזה ולכן נדרש מרחק של מקום חשוב, שהוא ארבעה טפחים, או שהם עומדים בנפרד, ולכן הפסול הוא כבר בשיעור טפת, שהוא שיעור המרחב המינימלי.